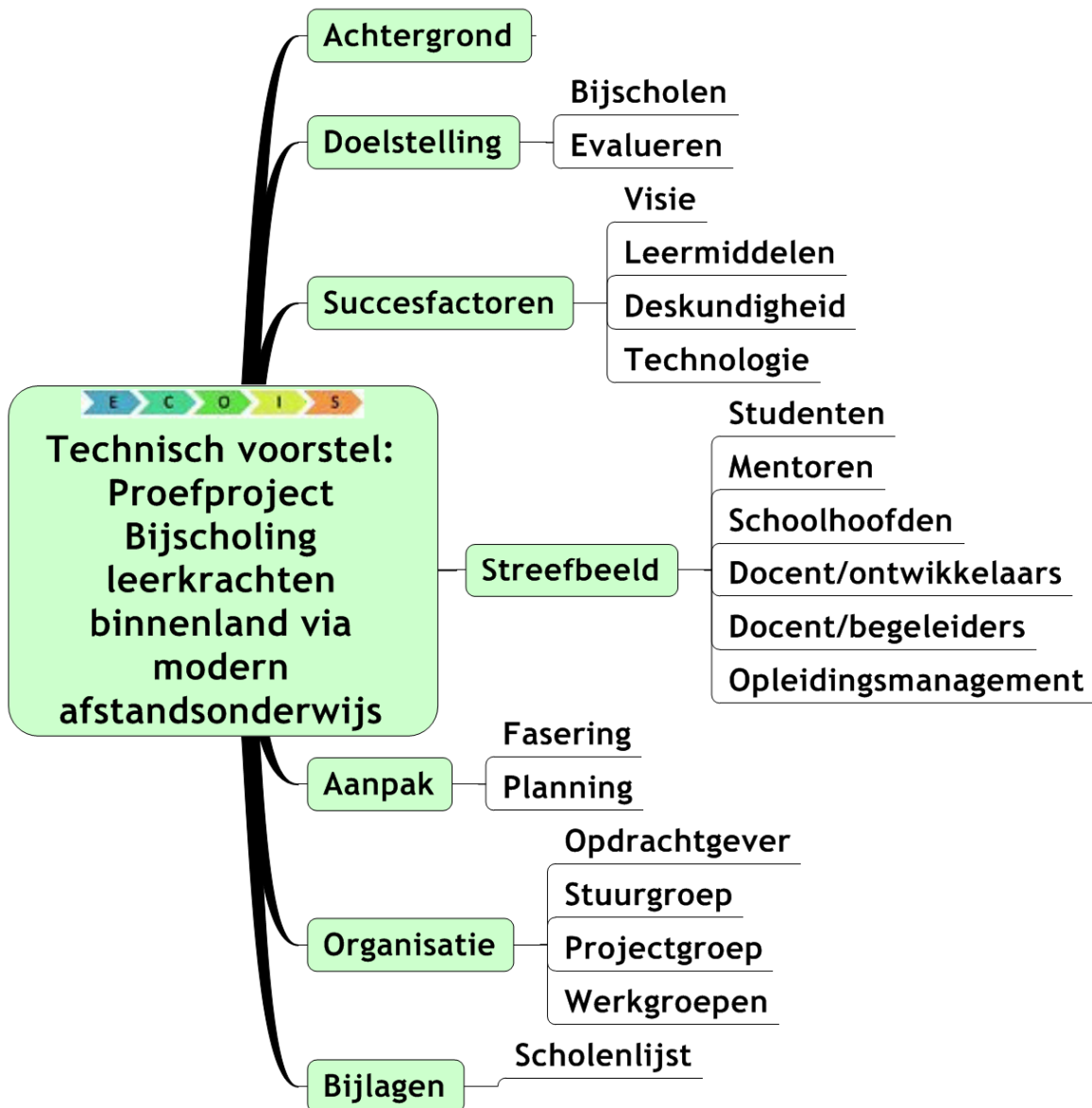

Expertisecentrum Onderwijs & ICT Suriname

www.ecoisonline.org - info@ecoisonline.org - +597 434007

Technisch voorstel: Proefproject Bijscholing leerkrachten binnenland via modern afstandsonderwijs

INHOUDSOPGAVE

Technisch voorstel: Proefproject Bijscholing leerkrachten binnenland via modern afstandsonderwijs	1
Expertisecentrum Onderwijs & ICT Suriname	1
1 Achtergrond	3
2 Doelstelling	4
2.1 Bijscholen	4
2.2 Evalueren	4
3 Succesfactoren	6
3.1 Visie	6
3.2 Leermiddelen	6
3.3 Deskundigheid	7
3.4 Technologie	7
4 Streefbeeld	8
4.1 Studenten	8
4.2 Mentoren	9
4.3 Schoolhoofden	10
4.4 Docent/ontwikkelaars	10
4.5 Docent/begeleiders	11
4.6 Opleidingsmanagement	12
5 Aanpak	14
5.1 Fasering	14
5.2 Planning	14
6 Organisatie	16
6.1 Opdrachtgever	16
6.2 Stuurgroep	16
6.3 Projectgroep	16
6.4 Werkgroepen	16
7 Bijlagen	18
7.1 Scholenlijst	18

1 Achtergrond

Het Ministerie van Onderwijs en Volksontwikkeling (MINOV) wil het onderwijs in Suriname kwalitatief en kwantitatief verbeteren. Vooral in het binnenland laat dat sterk te wensen over. Eén van de oorzaken daarvan is dat veel leerkrachten daar onvoldoende opgeleid zijn. Het Ministerie organiseert daarom bijscholing via de Avondopleiding Onderwijzersakte. Daarmee kan het echter maar een deel van de betrokken leerkrachten bereiken. Voor de overigen zou deelnemen teveel reistijd en daarmee teveel afwezigheid op school betekenen. Een andere aanpak van de bijscholing is daarom gewenst.

Van een aantal onvolledig bevoegde leerkrachten is bekend dat men zijn positie graag wil verbeteren. Dat kan door bijscholing, maar dat is in het binnenland, zoals hierboven aangegeven, niet altijd mogelijk. Sommigen zouden daarom naar de stad willen verhuizen, maar dan is het binnenland hen kwijt. Ook om deze reden is een andere aanpak van de bijscholing gewenst.

Intussen werken verschillende telecom-providers aan GSM- netwerken die tot ver in het (bewoonde) binnenland reiken. Met de komst van deze in wezen digitale telecommunicatie tot in de dorpen, behoort ook Internet tot de mogelijkheden. Dat brengt modern afstandsonderwijs, d.w.z. e-learning via Internet, binnen het bereik. Daardoor zouden leerkrachten zich verder kunnen ontwikkelen en tegelijk beschikbaar blijven op hun werkplek en voor hun doelgroep.

Het opzetten van modern afstandsonderwijs voor leerkrachten in het binnenland vraagt om samenwerking tussen vele personen en instanties die per definitie op afstand van elkaar opereren. Organisatorische, onderwijskundige en technische expertise zijn nodig. Het Bureau Onderwijs Binnenland (BOB) van MINOV wil daarom via een proefproject ervaring opdoen met deze vorm van bijscholing. Het wil ook aan de betrokken leerkrachten duidelijk maken dat het werk maakt van hun behoefte aan bijscholing. BOB heeft het Expertisecentrum Onderwijs & ICT Suriname (ECOIS) gevraagd om hiervoor een projectopzet te formuleren.

ECOIS staat voor Expertisecentrum Onderwijs & ICT Suriname. Het is een initiatief van het Expertisecentrum Leerplanontwikkeling (SLO), het Surinaamse Instituut voor de Opleiding van Leraren (IOL) en Sofos Consultancy. Het huidige ECOIS- team bestaat uit drs. Ton Wolf (IOL) en ir. Pieter van der Hijden (Sofos). ECOIS zet zijn expertise graag in voor een proefproject van MINOV/BOB.

Om tot een projectopzet te komen hebben Pieter van der Hijden en Ton Wolf (ECOIS) een aantal stukken bestudeerd en gesprekken gevoerd met Bert Eersteling (MINOV/BOB), Shirley Ong A Kwie (MINOV) en Marcel Ligeon (Avondopleiding Onderwijzersakte). Ze hebben daarnaast veel "input" ontvangen van de deelnemers aan de ECOIS- conferentie "Onderwijs & ICT" van 14 mei 2010 die in subgroepen gewerkt hebben aan een globaal implementatieplan voor een vergelijkbaar project.

2 Doelstelling

De doelstellingen van het proefproject zijn:

- Ontwikkelen, uitvoeren en evalueren van bijscholing van leerkrachten middels modern afstandsonderwijs, voor een beperkte doelgroep, met een beperkt aanbod gedurende een beperkte periode.
- De ervaringen monitoren en evalueren en adviseren over opschalen.

In de navolgende paragrafen maken we deze concreet en toetsbaar.

2.1 Bijscholen

De kern van het proefproject is het ontwikkelen, uitvoeren en evalueren van bijscholing van leerkrachten middels modern afstandsonderwijs; dat betekent onderwijs dat voornamelijk plaatsvindt met behulp van computer, multimedia en Internet. Om een dergelijk complex project haalbaar te maken en betaalbaar te houden geldt een aantal beperkingen:

1. Beperkte doelgroep: De doelgroep bestaat alle leerkrachten uit het ressort Boven-Suriname in het district Sipaliwini die niet volledig bevoegd zijn; het gaat hierbij om 60 leerkrachten afkomstig van 20 scholen. Het proefproject streeft ernaar dat 80% van deze leerkrachten als student aan het proefproject wil deelnemen en dat op 100% van de betreffende scholen het schoolhoofd of een andere bevoegde en ervaren leerkracht op wil treden als hun mentor.
2. Beperkt aanbod: Het aanbod bestaat uit de vakken Opvoedkunde en Nederlands + Lezen, 2 van de 12 leervakken (7 van de 27 lessen) uit het eerste jaar van de vierjarige Avondopleiding Onderwijzersakte. Dat gebeurt in hetzelfde ritme, met vergelijkbare studiebelasting en met gelijktijdige repetities als het reguliere avondonderwijs. Voor beide vakken samen betekent dat voor een gemiddelde student een studiebelasting van een kleine 150 uur. Het proefproject streeft ernaar dat tenminste 80% van de deelnemende studenten voor beide vakken een eindcijfer van tenminste 6 (zes) haalt.
3. Beperkte middelen: De scholen waarvan de studenten afkomstig zijn krijgen elk de beschikking over een computer met Internet- aansluiting voor gezamenlijk gebruik door de betrokken studenten en hun lokale mentor. Ook op de Avondopleiding komen dergelijke voorzieningen.
4. Beperkte looptijd: Het aanbod heeft betrekking op het schooljaar 2010/2011.

2.2 Evalueren

Het gaat om een "proef"-project, dus niet alleen om het bijscholen zelf, maar ook om het leren van deze nieuwe ervaringen en het oog hebben voor mogelijke spin-off.

Het proefproject dient daarom de ervaringen te monitoren. Dat gebeurt bij voorkeur als een "ongoing effort". Dat wil zeggen dat het monitoren ook al tijdens de proefperiode informatie oplevert op basis waarvan bijsturing plaats kan vinden.

Voorbeelden van mogelijke spin-off zijn:

- Het proefproject laat een aantal scholen (en mogelijk ook de dorpen waarin zij liggen) voor het eerst kennismaken met "de computer" en/of het Internet. Dat kan voor de lokale samenleving allerlei nieuwe mogelijkheden betekenen.

- Door het proefproject gaat de Avondopleiding veel intensiever van computers gebruik maken dan voorheen. Dat zal zijn uitwerking niet missen op de betrokken docenten en hun collega's. Mogelijk komen daar allerlei nieuwe initiatieven uit voort.
- Binnen het proefproject worden de leermiddelen onder handen genomen en vernieuwd. Docenten kunnen deze nieuwe leermiddelen ook gaan gebruiken voor het reguliere onderwijs.

Uiteindelijk levert het proefproject binnen enkele weken na afloop van het schooljaar 2010/2011 een eindrapportage inclusief conclusies en aanbevelingen op over:

- effectiviteit en efficiency van het proefproject,
- mogelijkheden tot opschalen naar:
 - een grotere doelgroep: ook leerkrachten uit andere ressorten en districten,
 - een ruimer aanbod: ook andere vakken en/of meerdere studie jaren,
 - een permanente basis, i.e. het overdragen van het proefproject aan de staande organisatie.

3 Succesfactoren

Vier factoren maken het proefproject tot een succes:

- een duidelijke visie over het belang van ICT voor het bijscholen van leerkrachten in het binnenland,
- aantrekkelijke, efficiënte en effectieve leermiddelen (leermaterialen en leeractiviteiten),
- docenten die deskundig zijn in deze nieuwe vorm van onderwijs,
- een adequate technische infrastructuur.

In de volgende paragrafen lichten we deze toe. Het zal duidelijk worden dat het proefproject op alle vier de fronten nog het nodige te doen heeft.

3.1 Visie

Eerder signaleerden we al de noodzaak tot bijscholen van leerkrachten in het binnenland en de behoefte die ook de leerkrachten zelf daaraan hebben. Via regulier (klassikaal) onderwijs valt daaraan niet te voldoen. Informatie- en CommunicatieTechnologie (ICT) kan onderwijs plaats- en tijd-onafhankelijk maken. Met de mogelijkheid van Internet in het binnenland, is daardoor modern afstandsonderwijs tot in het binnenland mogelijk.

De inzet van ICT in het onderwijs biedt nog meer voordelen. Goede toepassingen van onderwijs met behulp van ICT blijken niet alleen voor kinderen, maar ook voor volwassenen, motiverend te werken. Via multimedia is veel rijkere leerstof aan te bieden. Ook kunnen nieuwe didactische werkvormen ingezet worden. En tenslotte wordt men spelenderwijs deelgenoot van de moderne informatiemaatschappij.

Nadelen zijn er uiteraard ook. Het directe contact van student met docent en medestudenten is afwezig, waardoor hij/zij minder vanzelf feedback en stimulansen ontvangt. Ook worden alle betrokkenen meer afhankelijk van techniek en elektriciteitsvoorziening, wat soms ook vragen om problemen is.

Het proefproject biedt de gelegenheid om de voordelen van modern afstandsonderwijs te leren benutten en de nadelen te leren compenseren. Als dat lukt heeft Suriname een methodiek in handen met grote potenties voor het onderwijs in het binnenland.

3.2 Leermiddelen

Leermiddelen uit het reguliere onderwijs zijn over het algemeen niet geschikt voor afstandsonderwijs. Ze hebben op zijn minst een flinke vertaalslag nodig om geschikt gemaakt te worden voor het lezen/bekijken, bewerken, presenteren, communiceren en toetsen zonder dat er steeds een docent meekijkt en in kan grijpen. Bovendien werkt het reguliere onderwijs nog nauwelijks met multimedia, terwijl die juist het leermateriaal zowel rijker als attractiever kunnen maken. Kortom: invoeren van modern afstandsonderwijs brengt een aanzienlijke ontwikkel-inspanning met zich mee.

Leermiddelen elders laten ontwikkelen is erg kostbaar; bovendien leer je daar zélf niet van. Het proefproject gaat er daarom van uit dat de docenten uit het reguliere onderwijs van de Avondopleiding inclusief administratieve ondersteuning de leermiddelen voor het afstandsonderwijs gaan verzamelen, bewerken, eventueel zelf ontwikkelen en opnemen in de Elektronische Leeromgeving.

Uiteraard hebben deze docent/ontwikkelaars en administratieve ondersteuners daar extra training en begeleiding voor nodig en uiteraard voldoende tijd. Het project voorziet in docententrainers die daarvoor gaan zorgen.

Overigens moet het ontwikkelen van leermaterialen gezien worden als een eenmalige investering. Is die eenmaal gepleegd dan kan men er een aantal jaren mee vooruit. Wel blijft jaarlijks "klein onderhoud" nodig om materiaal en methoden up-to-date te houden.

3.3 Deskundigheid

Het geven van regulier onderwijs verschilt nogal van het geven van afstandsonderwijs. Bij afstandsonderwijs staat de docent minder en de student méér centraal. De docent wordt vooral een begeleider. Dat laatste kost overigens evenveel tijd als de rol in het reguliere onderwijs.

Ook de docent/begeleiders hebben extra training en begeleiding nodig. Het project voorziet in docententainers die daarvoor gaan zorgen. Deze "investering" hoeft niet elk jaar herhaald te worden. Wel is het belangrijk om aan de specifieke kennis, vaardigheden en attitudes nodig voor de rol van docent/begeleider permanent aandacht te blijven schenken in het HRM-beleid van de opleiding.

3.4 Technologie

Bij het opzetten van modern afstandsonderwijs in het binnenland speelt ICT een cruciale rol. De studenten en hun mentoren in het binnenland, de docent/ontwikkelaars, de docent/begeleiders, de administratieve krachten van de Avondopleiding en het opleidingsmanagement dienen allen te kunnen beschikken over een computer met printer en Internet. Dat geldt trouwens ook voor de locaties waar trainingen plaats zullen vinden.

Om redenen van efficiency, gaat het proefproject uit van gedeelde voorzieningen; meerdere mensen gebruiken dezelfde computer. De computers staan op de scholen en bij de Avondopleiding. Soms zal daar een bouwkundige voorziening nodig zijn (anti- diefstal). In het binnenland is bovendien de elektriciteitsvoorziening een punt van aandacht. Ook is een Elektronische Leeromgeving nodig (bijv. Moodle), een programma dat "draait" op een centrale op Internet aangesloten computer.

Deze voorzieningen moeten niet alleen aangeschaft en geïnstalleerd worden, maar ook beheerd en onderhouden.

4 Streefbeeld

De meest direct betrokkenen bij het proefproject zijn:

- de leerkrachten in het binnenland, i.c. de studenten binnen ons proefproject,
- hun mentor,
- hun schoolhoofd,
- docenten/ontwikkelaars van de Avondopleiding,
- docenten/begeleiders van de Avondopleiding,
- het onderwijsmanagement en de administratie van de Avondopleiding.

In de navolgende paragrafen werken we uit wat het proefproject voor hen gaat betekenen.

4.1 Studenten

Een leerkracht die als student aan het proefproject gaat deelnemen, gaat feitelijk starten als eerstejaarsstudent van de Avondopleiding Onderwijzersakte. Alleen beperkt hij/zij zich vooralsnog tot de vakken Opvoedkunde en Nederlands + Lezen. Bij een eindcijfer van tenminste 6 (zes), krijgt de afstand-student een certificaat dat vrijstelling geeft voor het betreffende eerstejaarsvak.

Het studiejaar begint met een start-training van drie dagen voor alle studenten in een van de bijscholingscentra (zie inzet). Daarna begint de eigenlijke cursus die via afstandsonderwijs plaats vindt. Daarvoor gelden zo veel mogelijk dezelfde regels als voor het reguliere onderwijs, ook qua eigen bijdrage/vergoeding van tijd en/of geld. Het afstandsonderwijs loopt ook van week tot week gelijk op met de opleiding voor reguliere studenten. De belangrijkste verschillen zijn:

- De reguliere student zit in een klaslokaal en kan daardoor direct interacteren met de docent en met collega-studenten. De afstand-student zit doorgaans in zijn/haar eentje achter de computer, maar heeft wel een mentor op zijn eigen school en mogelijk ook één of meer collega-studenten aldaar. Met hen kan hij eventuele problemen bespreken. Ook kan hij soms chatten met docenten of collega's, maar meestal communiceert hij via email en dergelijke en krijgt dan niet onmiddellijk een reactie.
- De reguliere student krijgt zijn lessen volgens een vast weekrooster. De afstand-student kan in principe zelf bepalen op welke tijden gedurende de week hij/zij met de lessen bezig is (natuurlijk wel rekening houdend met beschikbaarheid van de computer en elektriciteit).

VOORBEELD

Als voorbeeld geven we hier aan hoe een willekeurige les van ongeveer 45 minuten er uit zou kunnen zien.

Eerste kwartier - De student start de computer op en zoekt contact met de website van de cursus. Na inloggen met zijn naam en wachtwoord kan hij het nieuwe lesmateriaal bekijken. De les begint met een filmpje van een minuut of vijf waarin de docent een nieuw begrip uitlegt en daarbij ook een schematische figuur laat zien. De student kijkt daarnaar. Als het niet duidelijk is, kan hij (of zij natuurlijk) het filmpje altijd nóg een keer afspelen. Daarna krijgt hij een tekst voorgelegd die hij vanaf het beeldscherm (of eventueel via een afdruk op papier) aandachtig doorneemt. Daar gaan ongeveer 10 minuten mee heen.

Tweede kwartier - De student krijgt een opdracht om een foto te bestuderen en tenminste zeven punten aan te geven die hem als leerkracht opvallen en waar hij mogelijk wat mee zou moeten doen. Hij vult een formuliertje op het scherm in met zijn "antwoorden". Als hij dat gedaan heeft, krijgt hij te zien wat de docent allemaal aan die foto opgevallen is.

Derde kwartier - De student krijgt een quiz voorgelegd met vragen over de lesstof. Als hij een fout antwoord geeft, laat de computer zien waarom het fout is. De student kan de quiz net zo lang herhalen tot hij alle vragen goed weet te beantwoorden.

Het kan nog ingewikkelder als ook interactie met andere studenten voorzien is. Een student kan bijvoorbeeld de opdracht krijgen om een stelling met toelichting over een bepaald onderwerp te bedenken en "in te sturen". Na enkele dagen kan hij bekijken wat zijn collega's ingestuurd hebben en daar op reageren.

Wanneer de reguliere studenten vakantie hebben, hebben de afstand-studenten dat in principe óók. Wanneer de repetitieweek aanbreekt is dat ook hun repetitieweek. Zij gaan dan één dag naar het bijscholingscentrum om via de computer hun repetities te maken. Onderzocht wordt of dat ook vanuit de eigen situatie kan.

Start-training Studenten	
Brokopondo of Atjoni, 3 dagen	
Doelgroep:	Alle studenten
Doel:	<ul style="list-style-type: none"> kennismaken met de mede-studenten en de docenten inzicht krijgen in de opbouw van de cursus en de gehanteerde leer methode leren werken met de computer en de te gebruiken programma's
Trainers:	projectleiders, projectsecretaris, docent/begeleiders

4.2 Mentoren

Iedere student krijgt een mentor toegewezen. In principe is dat het eigen schoolhoofd of een andere bevoegde en ervaren leerkracht van de eigen school. Studenten die van dezelfde school afkomstig zijn hebben dezelfde mentor.

De taken van de mentor zijn driedelig:

- motivationeel - contact houden met de studenten en oog hebben voor eventuele motivatie-problemen; samen zoeken naar oplossingen; stimuleren dat de student actief gebruik maakt van de aangeboden mogelijkheden;
- inhoudelijk - vraagbaak zijn voor de studenten bij inhoudelijke problemen; helpen bij het vertalen van theorie naar praktijk en omgekeerd;
- organisatorisch - ondersteunen van de studenten bij het opstellen van hun persoonlijke rooster, beknopt rapporteren aan de docenten.

Voor een mentor begint het studiejaar met een training van twee dagen in een van de bijscholingscentra (zie inzet). Daarna begint de eigenlijke cursus die, ook voor de mentoren, via afstandsonderwijs plaats vindt. De mentor krijgt wekelijks (via de computer) een lesbrief met informatie over het leermateriaal van die week en aandachtspunten voor de mentor. Via de computer kan de mentor beknopt rapporteren en/of zaken voorleggen aan de docenten.

Start-training Mentoren	
Brokopondo of Atjoni, 2 dagen	
Doelgroep:	Mentoren
Doel:	<ul style="list-style-type: none"> • kennismaken met de andere mentoren en de docent/begeleiders, m.n. de twee coördinatoren • inzicht krijgen in de opbouw van de cursus en de gehanteerde leer methode, • leren werken met de computer en de te gebruiken programma's.
Trainers:	projectleiding, projectsecretaris, docent/begeleiders (alleen de coördinatoren).

4.3 Schoolhoofden

Ook de schoolhoofden die een of meer leerkrachten als student aan het proefproject laten deelnemen, spelen een bijzondere rol in het proefproject. Behalve dat zij doorgaans ook als mentor optreden (zie aldaar), hebben zij nog meer taken:

- communicatie - contact houden met de schoolgemeenschap en mogelijk ook de lokale gemeenschap over het proefproject
- organisatorisch - (laten) beheren van de computer (gedeeld gebruik);
- evaluatie - Van het schoolhoofd worden op gezette tijden bepaalde rapportages over het proefproject verwacht.

4.4 Docent/ontwikkelaars

De docenten van de Avondopleiding vervullen twee verschillende rollen: docent/ontwikkelaar en docent/begeleider. In deze paragraaf gaan we in op de docent/ontwikkelaar die leermateriaal en leeractiviteiten ontwikkelt, speciaal ten behoeve van het afstandsonderwijs.

Voor het ontwikkelen van het leermateriaal en de leeractiviteiten voor afstandsonderwijs gaan we uit van twee ontwikkelteams van docenten, het ene voor Opvoedkunde, het andere voor Nederlands + Lezen. Elk team bestaat uit vakdocenten; één van hen coördineert. Elk team wordt begeleid door een docententrainer. Eindverantwoordelijk is het management van de Avondopleiding.

De docenten/ontwikkelaars (en een manager van de Avondopleiding) volgen bij de start van hun werkzaamheden een gemeenschappelijke training in Paramaribo (zie inzet). Daarna gaan de ontwikkelteams afzonderlijk aan de slag (met af en toe onderlinge terugkoppeling) om leermateriaal en leeractiviteiten te ontwikkelen. Het is zaak om op het

moment dat het studiejaar voor de studenten start de eerste vier weken gebruiksklaar te hebben te hebben en vervolgens wekelijks het materiaal voor een volgende week te ontwikkelen.

Start-training Docent/ontwikkelaars	
Paramaribo, 5 dagen	
Doelgroep:	Docenten die lid zijn van een ontwikkelteam, administratieve krachten
Doel:	<ul style="list-style-type: none"> • kennismaken met de docententainers (en voor zo ver nodig met elkaar), • inzicht krijgen in de werking van afstandsonderwijs en digitale didactiek, • werken aan de globale opbouw van hun cursussen (de eerstejaars vakken Opvoedkunde en Nederlands + Lezen), • omschrijven van de te hanteren leermethode op voor mentoren en studenten begrijpelijke wijze, • leren werken met de computer en de te gebruiken programma's.
Trainers:	Projectleiding, projectsecretaris, docententainers.

4.5 Docent/begeleiders

In de vorige paragraaf gingen we in op de rol van docent/ontwikkelaar. Docenten vervullen ook nog een andere rol, die van docent/begeleider. Deze begeleidt de "levering" van leermateriaal en leeractiviteiten aan de studenten, m.a.w. stuurt de cursus (het leervak), begeleidt de studenten (op afstand) en beoordeelt tussentijds de resultaten. Ook onderhoudt de docent/begeleider het contact met de mentoren.

Voor het doceren/begeleiden van het afstandsonderwijs gaan we uit van twee begeleidingsteams van docenten, het ene voor Opvoedkunde en het andere voor Nederlands + Lezen. Elk team bestaat uit vakdocenten; één van hen coördineert. Dat is bij voorkeur dezelfde persoon als de coördinator van het corresponderende ontwikkelteam. Elk team wordt begeleid door een docententainer. Eindverantwoordelijk is het management van de Avondopleiding.

De docenten uit de begeleidingsteams (en een manager van de Avondopleiding) volgen bij de start van hun werkzaamheden een gemeenschappelijke training in Paramaribo (zie inzet). Voor een docent/begeleider die ook docent/ontwikkelaar is betekent deze training in beperkte mate een doublure van de eerdere training. Dat is geen bezwaar.

De twee coördinatoren vervullen ook een rol tijdens de start-training voor mentoren en de start-training voor studenten.

De werkzaamheden van de docent/begeleider bestaan uit:

- bij de start van een lesweek beschikbaar stellen van de lesbrief, leermateriaal en leeractiviteiten aan mentoren en studenten;
- vragen van mentoren en studenten beantwoorden;

- begeleiden van bepaalde interactieve activiteiten, bijv. nakijken opdrachten;
- feedback geven aan de ontwikkelteams;
- nakijken van repetities;
- rapportages van mentoren ontvangen;
- bijdragen aan rapportages/evaluaties.

Start-training Docent/begeleiders	
Paramaribo, 2 dagen	
Doelgroep:	Docenten die lid zijn van een begeleidingsteam, administratieve krachten
Doel:	<ul style="list-style-type: none"> • kennismaken met de docententainers en met elkaar (voor zo ver nodig) • inzicht krijgen in de werking van afstandsonderwijs en digitale didactiek • bezinnen op de rol van docent/begeleider • leren hoe voortgang, motivatie en inzicht van de afstandstudenten te monitoren zijn • leren hoe voortgang, motivatie en inzicht op afstand te beïnvloeden zijn • leren om efficiënt en effectief als begeleider te opereren • leren werken met de computer en de te gebruiken programma's
Trainers:	Projectleiding, projectsecretaris, docententainers.

4.6 Opleidingsmanagement

De taken van het opleidingsmanagement van de Avondopleiding zijn:

- Opnemen van afstandsonderwijs in het onderwijsaanbod.
 Voor het management en de administratie van de Avondopleiding betekent het proefproject dat zij er 1-3 eerstejaars "klassen" (afhankelijk van het aantal deelnemende docenten) bij krijgen. Deze klassen beperken zich tot de eerstejaars leervakken Opvoedkunde en Nederlands + Lezen. De studenten hebben een mentor op hun eigen school; de verantwoordelijkheid voor het onderwijs ligt bij de Avondopleiding.
- Opzetten van ontwikkelteams
 Omdat het de eerste keer is dat de Avondopleiding afstandsonderwijs voor de genoemde leervakken opzet, dienen aangepaste leermiddelen (leermaterialen en leeractiviteiten) ontwikkeld te worden. Daartoe stelt de Avondopleiding voor elk vak een ontwikkelteam samen bestaande uit docenten/ontwikkelaars waarvan telkens één optreedt als coördinator. Omdat het om een grote logistieke en tijdscritische operatie gaat, krijgt elk team administratieve ondersteuning. De projectgroep

beschikt over docententrainers en zorgt voor een start-training en begeleiding (ook van de administratieve krachten).

- Opzetten van begeleidingsteams

De studenten beginnen het leerjaar ook met een start-training (in een van de bijscholingscentra) en gaan daarna "virtueel" en op afstand verder. Daar zijn echter net zo goed (en evenveel als regulier) docenten voor nodig (verder docent/begeleiders genoemd). Net als in het reguliere onderwijs dienen zij ingeroosterd; ze hebben alleen geen leslokaal nodig. De Avondopleiding stelt voor elk vak een begeleidingsteam samen bestaande uit docent/begeleiders waarvan telkens één optreedt als coördinator. Omdat bij afstandsonderwijs meer communicatie studenten (en in dit geval ook met mentoren) nodig is dan in het reguliere onderwijs, krijgt elk team administratieve ondersteuning. De projectgroep beschikt over docententrainers en zorgt voor een start-training en begeleiding (ook van de administratieve krachten).

- Opzetten van het systeembeheer (helpdesk)

De projectgroep organiseert de aanschaf en installatie van de ICT-faciliteiten die voor het proefproject nodig zijn. De Avondopleiding stelt een team voor systeembeheer samen. Dit krijgt de volgende taken:

- functioneel en inhoudelijk beheten van de Elektronische Leeromgeving (het technisch beheer wordt uitbesteed),
- beheren van de ICT-voorzieningen bij de Avondopleiding,
- uitvoeren van het tweedelijns beheer (op afstand) van de ICT-voorzieningen bij de deelnemende scholen (het eerstelijnsbeheer ligt bij de schoolhoofden).

De projectgroep zorgt voor de nodige training en begeleiding.

5 Aanpak

Het project wordt in vier fasen uitgevoerd: Analysis, Design, Development, Implementation, Evaluation. De planning is zodanig opgezet dat het proefproject gelijk op kan lopen met het reguliere onderwijs in 2010/2011.

5.1 Fasering

De werkzaamheden delen we in volgens het in onderwijskringen gebruikelijke ADDIE-model (Analysis, Design, Development, Implementation, Evaluation): vindt

- Analysis & Design = het ontwikkelen van een didactisch basisconcept, het trainen van de docententrainers, het opleiden van de ontwikkelteams (de docenten/ontwikkelaars) die leermateriaal/activiteiten gaan ontwikkelen, het specificeren van de benodigde leermaterialen/activiteiten; tevens het specificeren van de technische infrastructuur.
- Development = enerzijds het creëren van de technische infrastructuur (centrale server met Elektronische Leeromgeving, PC's en Internet bij Avondopleiding, bijscholingscentrum, scholen), anderzijds het ontwikkelen leermateriaal/activiteiten (gebruiksklaar opleveren).
- Implementation = het overdragen aan de "gebruikers", d.w.z. het opleiden van de begeleidingsteams (de docenten/begeleiders), het houden van start-trainingen voor mentoren en voor studenten, het van week tot week laten plaatsvinden van de cursus; tevens het beschikbaar stellen en houden van de technische infrastructuur
- Evaluation = monitoring, bijsturing en evaluatie.

Omwillen van de overzichtelijkheid hebben we bij alle fasen het managen van het project onvermeld gelaten. Het gaat daarbij om:

- Coördineren van de werkzaamheden,
- Participeren in de Stuurgroep (zie onder Organisatie),
- Opzetten en aansturen van werkgroepen (zie onder Organisatie),
- Communiceren met stakeholders.

5.2 Planning

Het project volgt de fasering volgens het in onderwijskringen gebruikelijke ADDIE-model (Analysis, Design, Development, Implementation, Evaluation). Het start met Analysis en vervolgens Design van zowel de didactiek (leermaterialen en leeractiviteiten) als de techniek (Elektronische leeromgeving, voorzieningen bij de Avondopleiding en in de scholen).

Voordat vervolgens de Development-fase van de leermiddelen kan starten is het gewenst dat de Elektronische Leeromgeving en de ICT-infrastructuur bij de Avondopleiding al operationeel zijn. In de planning zal de "techniek" daarom gaan voorlopen op de "didactiek".

Wanneer dan de Development-fase van de leermiddelen kan starten, is er onvoldoende tijd om deze activiteit geheel af te ronden voordat de Implementation-fase (de eigenlijke cursus) begint. Om toch in de pas te kunnen lopen met het reguliere onderwijs 2010/2011 gaat de planning daarom uit van een dakpanconstructie: Development in maand-1, Implementation in maand-2 en Evaluation in maand-3. En vervolgens schuift alles weer een maand op. Deze planning is alleen uitvoerbaar bij een strakke aansturing. Iedere vertraging in Development werkt namelijk meteen door in een vertraging bij Implementation en dat is niet de bedoeling. Alleen voorziene onderbrekingen in de

Implementation (kerstvakantie en paasvakantie) kunnen eventueel wat extra tijd voor Development opleveren. Overigens is een voordeel van de dakpanconstructie dat de ontwikkeling van leermateriaal/activiteiten tijdens de rit op basis van de praktijkervaringen onmiddellijk kan worden bijgesteld.

Onderstaande figuur brengt de planning in beeld.

Fase	juli '10	aug. '10	sept. '10	okt. '10	nov. '10	dec. '10	jan. '11	feb. '11	mrt. '11	apr. '11	mei '11	juni '11	juli '11	aug. '11
analysis & design	x	x												
technical														
- development		x	x											
- implementation			x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
didactical														
- development				x	x	x	x	x	x	x	x	x		
- implementation					x	x	x	x	x	x	x	x	x	
- evaluation						x	x	x	x	x	x	x	x	x

6 Organisatie

De organisatie van het project bestaat uit een opdrachtgever, een stuurgroep, een projectgroep en enkele werkgroepen.

6.1 Opdrachtgever

Directeur MINOV is de opdrachtgever van het proefproject. Hij benoemt de Stuurgroep en de Projectleiding en stelt de middelen ter beschikking.

6.2 Stuurgroep

De Stuurgroep bestuurt het project namens de opdrachtgever. Ze bestaat uit:

- Hoofd Bureau Onderwijs Binnenland, voorzitter,
- de directeur van de Avondopleiding Onderwijsakte MINOV,
- de hoofdinspecteur van het lager onderwijs,
- een vertegenwoordiger van de EGBS- en RKBO-scholen,
- een vertegenwoordiger van de leerkrachten,
- nog te bezien: een vertegenwoordiger vanuit BEIP en/of Progress,
- een vertegenwoordiger van de ECOIS-participanten,
- de projectleider(s) met adviserende stem, tevens secretaris.

De Stuurgroep komt tenminste eens per twee maanden in vergadering bijeen en voorts zover de voorzitter dat wenselijk vindt. De Stuurgroep rapporteert aan directeur MINOV.

6.3 Projectgroep

De Projectgroep bestaat uit:

- Twee projectleiders vanuit ECOIS (die elkaar kunnen vervangen):
 - een algemeen projectleider met de nadruk op management en techniek,
 - een didactisch projectleider met de nadruk op didactiek en onderzoek.
- Een projectsecretaris vanuit ECOIS.
- Ad hoc in te schakelen externe deskundige, bijv. op het gebied van curriculumontwikkeling.

De Projectgroep rapporteert aan de Stuurgroep. Ze stelt werkgroepen in, stuurt deze aan en verzorgt de communicatie met de stakeholders.

De Projectgroep werkt met een aantal docententrainers (die zij eerst zelf verder opleidt middels een start-training). De beide Ontwikkelteams (Opvoedkunde en Nederlands + Lezen) en de beide Begeleidingsteams (idem) worden begeleid door een dergelijke docententrainer. De docententrainers spelen ook een rol bij de start-trainingen voor Ontwikkelteams en Begeleidingsteams.

6.4 Werkgroepen

De projectgroep kan naar behoefte werkgroepen instellen en opheffen. Een werkgroep staat onder leiding van een van de projectleiders. Te denken valt aan werkgroepen voor:

- communicatie (met de stakeholders),

- didactiek (leermateriaal/-activiteiten); docententrainers (didactische specialisten van bijv. IOL) die op hun beurt Ontwikkelteams en Begeleidingsteams van de Avondopleiding begeleiden,
- technische infrastructuur, technische specialisten (bijv. op basis van de samenwerkingsovereenkomst Suriname-Cuba),
- onderzoek, monitoring, evaluatie (bij voorkeur een "ongoing effort" die ook al tijdens de proefperiode informatie oplevert op basis waarvan bijsturing plaats kan vinden).

7 Bijlagen

7.1 Scholenlijst

Naam van de school	Plaats	Richting	Aantal leerlingen kleuter- onderwijs	Aantal leerlingen lager onderwijs	Aantal leerkrach- ten	Waarvan niet volledig bevoegd
xxx						
xxx						
xxx						
<i>totaal</i>			<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>